MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Viime vuosina Suomeen iskostunut arkuus puuttua toisten ihmisten elämään voi olla väärin ymmärrettynä hengenvaarallista. **KALEVA PERHESURMISTA JA LAPSIIN KOHDISTUVASTA VÄKIVALLASTA**

Ruuan hinta voi nousta rajustikin

Tiedetään tarina ravintola-asiakkaasta, joka tiedusteli tarjoilijalta, mistä annoksen liha on peräisin. Nuori tarjoilija poistui hetkeksi selvittämään yllättävää kysymystä, palasi sitten helpottuneen näköisenä ja vastasi: Liha tulee tukusta!

Pitkään yltäkylläisenä jatkunut elämä on totuttanut suomalaiset helppouteen. Päätä ei ole pariin sukupolveen tarvinnut suuresti vaivata perustarpeiden tyydyttämisellä. Ruoka tulee kaupasta ja sähkö ”töpselistä” – pidemmälle niitä ei ole tarvinnut miettiä.

Ruoka ei kuitenkaan tule kaupasta, ei edes tukkukaupasta tai ruokatehtaasta. Modernissa ruokaketjussa näillä jokaisella on roolinsa, mutta mahdollisuus ruokaan syntyy lopultakin luonnon ehdoilla – sen perusteella, kuinka taitavasti ihminen pystyy fotosynteesin tuloksia ruuan tuottamiseksi hyödyntämään.

Ruuan tuottamisen kyky ja taito ovat historiassa toistuvasti olleet ratkaisevassa asemassa kansakuntien selviytymisessä. Niitä on haluttu edistää tutkimuksella, neuvonnalla sekä kauaskantoisella maatalouspolitiikalla. Epäonnistumiset ovat yleensä johtaneet sotiin ja suurten joukkojen nälkäkuolemiin.

Maailmassa ja myös Suomessa on taas korkea aika huomata, ettei ruoka tule kaupasta. Heikot satonäkymät ennakoivat maailmalle vakavaa ruokakriisiä. YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO on loppukesästä toistuvasti varoitellut ja esittänyt vetoomuksia kriisin torjumiseksi.

Mahdollisen ruokakriisin pahimmat vaikutukset koskevat maailman köyhimpiä. Jos ruuan hinta nousee ja saatavuus vaikeutuu, jo nykyisinkin useita maita koetteleva nälänhätä laajenee entisestään.

Suomalaiset ovat tässä mielessä onnellisessa asemassa. Vaikka lehtien palstoilla nähdään jo nyt kilpailevia ennusteita elintarvikkeiden hinnan nousuprosenteista, maailman ruokakriisit eivät ainakaan toistaiseksi jätä suomalaisia nälkäisiksi.

Suomen ruokaturvaa koettelee parhaillaan toisenlainen kriisi – ruokakriisin sijasta meillä pitäisi herätä ruuantuotannon kriisiin. Ellei oman tuotannon alamäkeä kyetä kansallisesti katkaisemaan, olemme jatkossa huomattavasti haavoittuvampia myös ruokakriisien suhteen.

Mikäli myöhäinen kesä ehtii vielä kypsyttää viljasadon korjattavaksi, saavat viljatilat pitkästä aikaa edes hieman kohtuullisemman hinnan tuotteistaan. On surullista ja kestämätöntä, että vasta maailmaa uhkaava ruokapula tukee viljelyn taloudellisia edellytyksiä.

Ruoka ei tule kaupasta. Se syntyy luonnon ja ihmisen yhteistyönä.

Tuotannon suurin kriisi painaa edelleen kotieläintuotantoa. Tuotantopanosten hintojen nopea nousu ja tuottajahintojen surkea kehitys tyhjentävät eläinsuojia – naudanlihan ohella omavaraisuus on menetetty jo myös sianlihantuotannossa.

EU:n tai kansallisesta maatalouspolitiikasta ei näytä olevan apua tähän hätään. Pikemminkin poliittinen ohjaus keskittyy maatalouden sijasta yleisen talouden akuuttien kriisien hoitamiseen.

Tuottajien toivo liittyy tällä hetkellä ruuan markkinahintojen ja niiden myötä tuottajahintojen nousuun. On myös kuluttajan kannalta ratkaisevaa, kuinka paljon omaa tuotantoa ehdimme menettää ennen markkinoiden väjäämätöntä vastareaktiota.

Ruuan hinta voi jatkossa nousta rajusti myös Suomessa. Vain osa tästä noususta johtuu yleisen kustannustason noususta.

Merkittävin muutos on tapahtumassa maailman ruokamarkkinoilla. Sen taustalla ovat nopeasti kasvava kysyntä ja maksukyky Kaukoidän jättimäisillä markkinoilla, jonne myös maailman talouden painopiste on siirtymässä.

Jos euro ja Eurooppa eivät tässä kisassa pärjää, seurauksena on tyytyminen nykyistä alhaisempaan elintasoon. Se tarkoittaa – ainakin tuloihin suhteutettuna – huomattavasti nykyistä kalliimpaa ruokaa.

> **Ruokakriisin sijasta Suomessa pitäisi herätä ruuantuotannon kriisiin.**

Puuttumisen vaikeus

Kun ihmisen elämä ja mieli ovat sekaisin, voi tapahtua pahoja asioita. Jälkeenpäin tarkasteltuna voi usein todeta, ettei paha tapahtunut yllättäen – merkkejä siitä oli, mutta niitä ei ymmärretty oikein.

Viime vuosina suomalaisia ovat järkyttäneet useat lapsi- ja perhesurmat. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n selvityksessä tällaisia tapauksia kirjattiin vuoden 2003 alusta tämän vuoden tammikuuhun yhteensä 35 ja niissä kuoli 48 lasta. Seitsemässä tapauksessa kuoli lasten lisäksi tekijän puoliso.

Lapsen riski kuolla henkirikoksen uhrina on 50 vuodessa puolittunut. Keinot ennaltaehkäistä näitä järkyttäviä tapahtumia ovat kuitenkin nykyisin moninverroin paremmat.

Äärimmäiset teot liittyvät tavallisesti perheen ongelmiin. Lapsensa surmaa yleensä mielenterveysongelmista, eroahdistuksesta tai masennuksesta kärsivä isä tai äiti.

Perheiden ongelmat eivät ole mitenkään harvinaisia, ja suurin osa niistä saadaan ratkaistua puolisoiden kesken ja heidän lähipiirinsä tuella. On silti tapauksia, joissa selittävä tekijä puuttuu täysin.

THL:n selvityksessä kävi kuitenkin ilmi, että tieto perhesurman riskistä on ollut usein olemassa, mutta se on hautautunut viranomaisten pöydille – eri viranomaisten samaa perhettä koskevat tiedot eivät kohtaa eivätkä siten johda toimenpiteisiin.

Syyllisten etsiminen on tarpeetonta, enemmän kaivataan ratkaisuja. Vaikka kyse olisi ammattilaisista, ongelmiin puuttuminen voi olla vaikeaa. Sosiaalityöntekijöistä saattaa olla pulaa, eivätkä he välttämättä uskalla vaihtaa tietojaan tietosuojarikkeen pelossa.

Viranomaisten yhteistyön ja toimintamallien selkeyttämistä selvästi kaivataan. Turvallinen lapsuus on aikuisten vastuulla.

VIERASYLIÖ

Valta karkaa kansalta

Vaikeus löytää kunnallisvaaliehdokkaita on jälleen nostanut pohdittavaksi kysymyksen, miksi kansalaiset eivät halua kunnanvaltuutetuiksi.

Syitä on paljon. Tehtävä veisi aikaa, vaatisi perehtymistä, sitoisi iltoja, olisi huonosti korvattua, pakottaisi riitoihin, veisi toreille haukuttavaksi, antaisi oikeuden julkiseen rääpimiseen ja vaatisi uhrauksia perheen yhdessäolosta.

Kieltäytymisen syitä haetaan helposti hallintorakenteiden muutoksesta. Kuntakoon kasvattamisen lisäksi hallintokuntia on liitetty yhteen, lautakuntia on lakkautettu ja uusien lautakuntien toimialoja lavennettu.

Kuntaliitokset ovat vain yksi vaihtoehto. Tehdään niitä tai ei, jo nyt voi todeta Suomessa tarvittavan uutta ajattelua kyläkunnittain ja kunnan- tai kaupunginosittain jaettavasta päätöksenteosta. Vastuun jakamisen lisäksi siinä on jaettava myös varoja.

Osa ehdokkaaksi haluttomuuden syistä liittyy erityisesti näihin vaaleihin, kuten pelko joutua päättämään oman kuntansa lakkauttamisesta. Se vaikuttaa myös vaalien luonteeseen ja äänestäjien ehdokasvalintaan.

Ensimmäiset vaalit uusissa kymmenien tuhansien tai sadan tuhannen asukkaan liitoskunnissa poikkeavat aikaisemmasta muutaman tuhannen asukkaan asetelmasta. Ehdokkuus hämmentää, mutta hämmentyy äänestäjäkin pohtiessaan äänensä merkitystä.

Paikallisuus on kokoava voima

Ehdokas voi tarjota paikallisosaamistaan ja asiantuntemustaan, mutta millaiseen kuntaan hän tarjoaa sitä käytettäväksi. Ehdokkaalle voi olla parempi pelkästään kampanjoida oman kunnan itsenäisyyden puolesta.

Ehdokkuutensa ja kampanjansa voi painottaa vain protestikanavan tarjoamiseen. Sekin voi näissä vaaleissa riittää, jos äänestäjien mielestä ääni kannattaa antaa vain protestoimiseen.

Ehdokaskadon syitä voi etsiä myös puolueista, valtakampailuista ja vaalirahakohusta. Kohde ei ole väärä, mutta kyse on paljon isommasta asiasta – kansanvallasta. Luottamus kansanvaltaan merkitsee myös lain kunnioittamista ja noudattamista.

Hallinnollinen jaottelu voi hukata paikallistuntemuksen ja paikallisten voimavarojen hyödyntämisen. Tämä ei vahvista yhteisön sisältä nousevaa dynamiikkaa. Sitä ei pidä väheksyä. Myös se on kunnallishallintomme lähtökohtia, omasta porukasta kasvavaa, tuottavaa ja uutta luovaa toimintaa.

Kyse on myös osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Erilaisia mielipiteitä kanavoidessaan politiikka kokoaa ja yhdistää.

> **Kunnallinen ja paikallinen vaikuttaminen ovat suomalaisen yhteiskunnan ja kansanvallan tärkeä osa.**

Ennakoiva keskustelu on vaikuttavaa ja sopeuttavaa kansanvaltaa, ei jälkijättöistä jakavaa kyllä- tai ei-valintaa. Puolueet ovat tärkeä osa kansan ja vallan välistä keskustelua ja toimintaa – kansanvaltaa.

Politiikka ei ole vain institutionaalista päätöksentekoa, vaan toimintaa kansalaisyhteiskunnassa. Siitä syystä puolueita tarvitaan. Ne ovat olennainen osa kansanvaltaa, linkki päättäjien ja kansalaisten välillä.

Puolueiden on puolustettava itseään

Puoluetoiminnan heikentyminen kaventaa mahdollisuuksia vuorovaikutukseen, ja päättäjän yksinjäämiseen ja tehtävien kasaantumiseen. Politiikkaa ei enää koeta yhteiseksi, vaan se rinnastuu pikemminkin poliittisen uran rakentamiseen.

Kunnallispolitiikkaan mukaan tulevalle kaikki voi tulla kerralla. Uudelle henkilölle annetaan, ja hän ottaa yhä lisää tehtäviä. Hän voi olla pätevä asiantuntija, mutta poliittisesti raakile. Politiikan pelin voi oppia nopeasti, mutta arvon antaminen ja kanssakäyminen oman puoluepoliittisen taustayhteisön kanssa vaatii oppimista.

Puolueiden edustajiksi kunnallispolitiikkaan valikoituu yhä harvemmin henkilöitä, jotka ovat olleet mukana myös puoluetoiminnassa. Järjestys on usein se, että ensin kunnallispolitiikkaan ja sitten puolueeseen. Tämä kuluttaa sekä puolueen että luottamustehtävään valitun toimintaa.

Puolue ja puolueessa tehty poliittinen työ on välttämätöntä ja arvokasta, vaikka tekijälle ei siunaantuisikaan vaaleissa luottamusta. Paikallisten asioiden järjestäytynyttä hoitoa ajatellen puolueiden kunnian palautus ja toiminnan nykyaikaistaminen ovat yhteisen edun mukaisia.

Medikratia ei korvaa demokratiaa

Kuinka paljon kunnallispoliittista kiinnostusta syö puolueiden toiminta tai toimimattomuus vaalien välillä? Kun puolueet ja demokratia yskähtelevät, niiden paikan ottavat media ja medikratia. Vaikuttaja kutistuu ahtaaseen tilaan.

Puolue ei tarjoa vuorovaikutuskanavaa, ja media haluaa esiintyä suorana kansalaiskanavana. Keskustelu on kannanottamista: kyllä tai ei, puolesta tai vastaan. Kuntien lakkautamiset, eli kuntakoon kasvattaminen ja mediavallan mustavalkoiset asetelmat muuttavat suomalaisen kansanvallan luonnetta.

Siinä tilanteessa muuttuu päättäjän rooli. Ei ihme, että ehdokkuus ei kiinnosta. Kukaan ei menesty median kanssa, jos media muuttuu tiedonkäyttäjästä ja tiedonvälittäjästä vallankäyttäjäksi ja vallanvälittäjäksi.

Kunnallinen ja paikallinen vaikuttaminen ovat suomalaisen yhteiskunnan ja kansanvallan tärkeä osa. Siitä syystä ehdokaskatoon pitää suhtautua oireena jostakin isommasta, ei vain tympääntymisenä kunnallisiin ratkaisuihin.

Demokratiavaje on tavalla tai toisella ilmennyt neljissä erilaisissa vaaleissa. EU-vaaleissa äänestysprosentti oli alhainen. Eduskuntavaalit olivat ei-sävyiset protestivaalit. Presidentinvaalissa hyväosaisten Suomi valitsi toisen kierroksen ehdokkaat, ja osa jätti kokonaan äänestämättä. Nyt kärsitään ehdokaskadosta.

Monet ovat huolissaan politiikan sisällöstä ja tarjoavat vastaukseksi yhteiskunnan rakenteiden muutosta. Lopputuloksena voi olla kansanvallan ja politiikan rakenteiden muuttuminen. Se voi muuttaa suomalaista yhteiskuntaa meille vieraaseen suuntaan.

PEKKA PERTTULA

Kirjoittaja on satakuntalainen talonpoika ja valtiotieteiden tohtori.

RAHIKAINEN

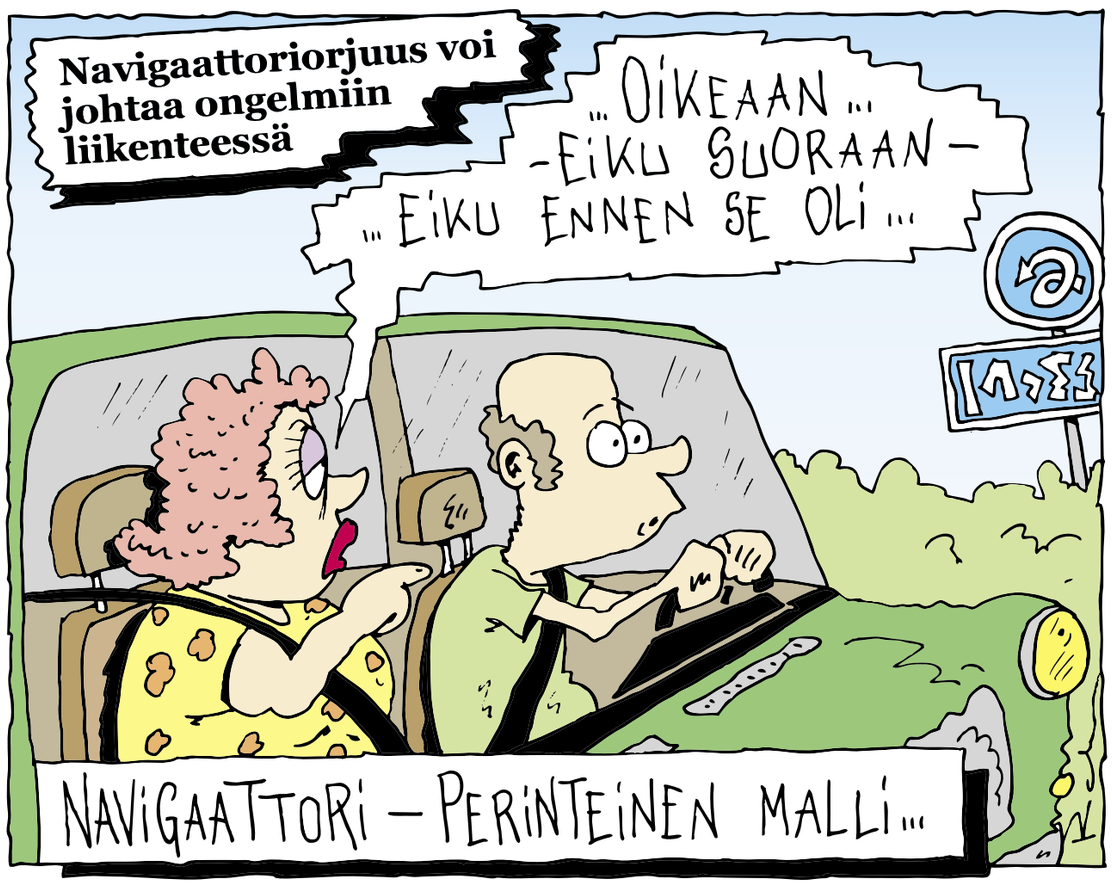

LEHTIKATSAUS

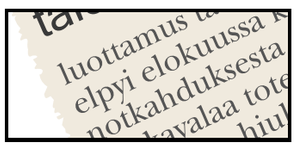

Koti ei kiinnosta maailmansyleilijää

Aamulehti on huolissaan nuorista, jotka keskittyvät kotiseudun ongelmien ratkaisemisen sijaan maailmansyleilyyn: *”Maailman syleileminen kuuluu nuoruuteen. Niinpä ei olekaan kovin yllättävää, että puolet Suomen lukiolaisten liiton kyselyyn vastanneista nuorista oli kiinnostunut osallistumaan maailman asioiden hoitamiseen. Nuoret kokevat olevansa maailmankansalaisia.*

Oman asuinpaikkakuntansa elämänmenosta lukioikäiset eivät sen sijaan jaksa juuri kiinnostua. Tässä tutkimuksessa vain neljännes vastaajista tunsi halua tarttua oman kuntansa asioihin.

Onko kunnallispolitiikka liian tylsää herättääkseen kiinnostusta? Oman kunnan valtuustossahan kuitenkin päätetään niistä elinympäristön konkreettisista asioista, joiden kanssa lukiolaisetkin ovat tekemisissä päivittäin.”

Suomi elää edelleen velaksi

Kaleva muistuttaa, että Suomi elää edelleen velaksi. Samaan aikaan Ruotsi tekee ylijäämäisiä budjetteja: *”Hallituksen talousarviota leimaa kituutteluhenki, joka johtuu ainakin parista tekijästä. Ensinnäkin sateenkaarihallitukselta puuttuu yhteinen ideologinen näkemys siitä, millaiseksi suomalaista yhteiskuntaa kehitetään ja mihin kehityspanoksia suunnataan.*

Toiseksi uusia avauksia jarruttaa talousnäkymien hämäryys. Samaan aikaan pitäisi tukea kotimaista kulutusta ja toisella kädellä estää menojen karkaamasta käsistä.

Velan raskautta mitataan suhteuttamalla sitä bruttokansantuotteeseen. Ensi vuonna valtion velka kasvaisi kaksi prosenttiyksikköä ja olisi suhteessa BKT:hen 47 prosenttia. Eurooppalaisittain Suomi olisi vielä A-ryhmää, mutta vertailuryhmäkään ei ole hääppöinen.

Huolestuttavaa on se, ettei velkaantumisen kasvulle toistaiseksi näy loppua. Samaan aikaan esimerkiksi Ruotsin valtio tekee ylijäämäisiä budjetteja.”

KOLUMNI: AIMO VAINIO

Paikallistuntemusta ei voi korvata

Poliisilaitoksia ja liikkuvaa poliisia koskevan uudistuksen kritiikki voidaan tiivistää yhteen lauseeseen. Jonkun täytyy tietää, mitä kylillä tapahtuu.

Jos poliisi ei ole läsnä, ei poliisi tiedä mitä tapahtuu. Paikallistuntemusta ei voi korvata. Niin yksinkertaista se on.

Ajoin kuusi vuotta taksia Jyväskylässä. Kaupungin kadut oppi tuntemaan hyvin, tiesi mistä voi oikoa ja mikä reitti on tukittu puomilla. Tiesi, että tuosta ei voi ajaa päivällä, mutta yöllä pyörätien kautta säästää pari kilometriä ja muutaman minuutin.

Mutta ans olla kun piti ajaa kerrostaloalueelle, jossa ei muutamaan kuukauteen ollut käynyt. Muisti sen, että reitti ei ole suora ja eri osoitteisiin muutaman hehtaarin alueella piti ajaa eri katuja.

Jos siinä muisti petti ja edessä oli betoniporsas ja molemmin puolin lumipenkka, piti kääntyä ja kiertää koko alue. Aikaa kului muutama minuutti, asiakas ehkä kommentoi, että tuolla näin sinut pyörimässä, että pitäisihän sitä taksinkuljettajan tietää, että siitä ei pääse.

> **Jos ei tunne paikkoja, eksyy. Jos ei tunne ihmisiä, epäilee vääriä.**

aimo.vainio@maaseuduntulevaisuus.fi

Asiakas jupisi ja pääsi kylmästä lämpimään, mutta jos tulossa olisi ambulanssi ja asiakkaalla aivoverenvuoto, olisi aivoihin vuotanut aika paljon verta.

Esimerkki oli kaupungista ja sairaskyydistä, mutta eroa poliisin maailmaan ei ole. Jos ei tunne paikkoja, eksyy. Jos ei tunne ihmisiä, epäilee vääriä. Maailma ja varsinkin maaseutu on täynnä yllättäviä esteitä ja hidasteita, jotka yksinkertaisesti täytyy tietää.

Kylillä (en tarkoita, että jokaisessa kunnassa tai kirkonkylässä pitäisi olla poliisi, vaan poliisien verkoston täytyy olla riittävän tiheä) ei tarvitse olla pataljoonaa poliiseja. Mutta tarvitaan joku, joka kuuntelee paikallisten juttuja ja osaa sulkea rehelliset epäilyjen ulkopuolelle.

Ei niitä rikollisia niin paljon ole, etteivätkö ne erottuisi maaseudulla rehellisistä. Paikalliset tietävät, mutta tieto pitää kerätä etukäteen. Sitten kun poliisi hälytetään tilanteeseen, voi matkalta soittaa paikalliselle poliisille ja kysyä, että mitkä ne talot on, missä käytetään huumeita, käydään niissä ensin.

Napataan paikallinen autoon, niin ei ajeta vahingossa metsäautotietä mökkitien sijaan. Eikä lohduta yhtään, että metsäautotien päässä pääsee yleensä kätevästi ympäri. Ja jos tiedetään mihin suuntaan tekijä on lähtenyt, voidaan ketjussa seuraavat hälyttää seuraamaan pääteitä.

Kauas karkaaminen voi nimittäin olla vaikeampaa kuin pysytellä lähellä. Pääteitä on helpompi valvoa kuin kammata kaksisataa kesämökkiä kymmenen neliökilometrin järven rannoilta. Jos tekijää ei tunnisteta, rikollinen voi näppärästi kääntyä jostain kuusien välistä polulle ja piiloutua pariksi päiväksi, juoda mökistä jonkun viinat ja sitten hiipiä kotiin, kun poliisilla vuoro on päättynyt ja partiot lähteneet kotiin.

Poliisi ei perusta pysyvää komentokeskusta, jos joku ryöstää koteja tai nujakoi kylän baarissa. Suurin osa rikoksista ei ole niin vakavia, että ne aiheuttaisivat suuren poliisioperaation, mutta ne ovat riittävän vakavia horjuttamaan turvallisuuden tunnetta. Varsinkin jos tietää, että rikollinen saa työstää rauhassa tunteja, ennen kuin on edes teoreettinen mahdollisuus poliisin ilmestyä paikalle.

Turvallisuuden tunteen katoaminen lisää amerikkalaisen itsepuolustamisen kulttuuria. Jos poliisi ei suojele, suojelen itseäni ja pidänpä tuon haulikon varulta valmiina.

Ajatukset paikallisesta maalaispoliisista, joka partioi reinikaisena kulmilla ovat tietysti naiiveja ja helppo tyrmätä puhumalla rahasta, resursseista ja nykyaikaisista tutkimusmetodeista.

Mutta kun se turvallisuuden tunne keskimäärin ei synny siitä, että murhat ratkaistaan. Se syntyy siitä, että on joku ihminen, kenen puoleen voi kääntyä, ja on tunne, että joku valvoo järjestystä. Poliisin valvonnasta Pohjois-Karjalassa voi lukea tämän lehden sivulta 5.

Jokainen rivipoliisi kyllä tietää, miltä tuntuu jahdata mopopoikia vieraalla paikkakunnalla. Tietävätkö poliisista nyt päättävät?

Mopopoikien jahtaamista kannattaa kokeilla, voi oppia jotain paikallisen tiedon tärkeydestä. Joskus voi käydä niin, että pitääkin jahdata isompaa rikollista.